

Adoptionscentrums intressepolitiska program (IPP)

Detta intressepolitiska program sammanfattar de viktigaste målen som Adoptionscentrum arbetar för. Det är antaget av vårt förbundsmöte, men uppdateras av förbundsstyrelsen för att målen ska vara aktuella.

- Adopterades rättigheter såsom PAS (Post Adoption Service) - stöd och rätt till sitt ursprung.
- Adoptivfamiljers rättigheter såsom tillgång till stöd före, under och efter adoptionen.
- Alla barn har rätt till familj. Barnhem är inget hem för barn – Biståndsarbete genom Föräldralösa Barn
- Nej till rasism och främlingsfientlighet

Adoptionscentrum bildades 1969 av familjer som adopterat. Organisationens syfte var att hjälpa andra att genomföra sina adoptioner. Veldig snabbt blev Adoptionscentrum en av världens största adoptionsförmedlande organisationer, till dags dato har mer än 25 000 barn kommit till Sverige genom vår förmedling. Vi har ända sedan starten varit en stark förkämpe för de adopterade och deras familjer, för att de ska ha samma rättigheter som alla andra.

Adoptionscentrum är en ideell organisation utan partipolitiska eller religiösa bindningar. Grundsynen är att adoption är en fantastisk möjlighet. Alla barns rätt till familj präglar verksamheten som utgår från barnets bästa i ett livslångt perspektiv.

Adoptionscentrums huvuduppgifter är att förmedla internationella adoptioner där barnets rätt till en egen familj och vuxnas vilja och förmåga att ta emot barnet som sitt förenas, bedriva verksamhet för adopterade, adoptivfamiljer och blivande adoptivföräldrar samt bedriva biståndsarbete. Adoptionscentrum skall verka för ökad kunskap om adoption i samhället, hos beslutsfattare och myndigheter, samt bedriva påverkansarbete i syfte att skapa bättre förutsättningar för föräldralösa barn, adopterade och adoptivfamiljer.

Allt adoptionsarbete utgår från nationella och internationella lagar och konventioner. Förmedlingsarbetet kontrolleras av tillsynsmyndigheten MFoF. Internationella adoptioner regleras av Haag-konventionen från 1993 (ratificerades av Sverige 1993 och inkorporerades i svensk lag 1997) och FN:s barnrättskonvention (ratificerades av Sverige 1990 och svensk lag 2020) samt, längre tillbaka, FN:s allmänna deklaration och konventioner om mänskliga rättigheter. Gemensam strävan är rättssäkra adoptioner

I biståndsarbetet arbetar Adoptionscentrum internationellt för alla barn och ungas rätt till en trygg barndom, rätt till utbildning samt skydd mot övergrepp. Allt arbete med bistånd utgår från FN:s barnkonvention och de globala målen.

Adopterades rättigheter

Enligt artikel 8 i Barnkonventionen har alla barn en rättighet att få så mycket information som möjligt om sitt ursprung. Som en följd av detta är det av största vikt att det tillsätts resurser så att verkligheten motsvarar intentionerna i Barnkonventionen. Det kan vara kostsamt att göra efterforskningar om sitt ursprung. Därför bör det införas möjligheter att få ersättning för resor och andra kostnader som är nödvändiga för dessa efterforskningar. Det är viktigt att enskilda adopterade inte hindras att söka sitt ursprung pga finansiella begränsningar. Det är också av största vikt att den adopterade får stöd i att tolka handlingarna utifrån ursprungslandets historia och kontext när adoptionen skedde.

Sedan mitten av 90-talet har Adoptionscentrum en etablerad rötterverksamhet som idag inte har finansiering. Därutöver pågår också två projekt hos MFoF, initierade av regeringen, där adopterade erbjuds stöd. Ett projekt erbjuder kostnadsfritt samtalsstöd för adopterade över 15 år och ett annat projekt erbjuder kostnadsfritt individuellt stöd i samband med ursprungssökning.

Kommunerna har enligt lag, ansvar för att stödja adopterade i ursprungssökning och därför har MFoF utformat ett metodstöd till kommunerna. Vi anser att det är en nästintill omöjlig uppgift för 290 kommuner att bygga upp nödvändig kompetens för att kunna ge stöd till adopterade vid ursprungssök, även med det nya metodstödet. Det skulle vara mer resurseffektivt för samhället att använda sig av, och betala för, den kompetens som redan finns hos Adoptionscentrum och att det stödet kan vara ett komplement till, MFoF:s verksamhet för ursprungssökning.

Fler och fler adopterade önskar ta del av handlingarna som tillhör adoptionen. Att tillhandahålla kopior av handlingar åligger idag Adoptionscentrum, samtidigt som lagen beskriver att handlingar endast ska lämnas ut ”om det inte kan antas att en annan enskild person lider men.” Denna bedömning är i ett antal fall en svår balansgång. Vi delar därför många adopterades åsikt om att prövning om vad som ska lämnas ut eller inte bör flyttas till oberoende part och adoptionsorganisationernas roll bör endast vara att förklara och tolka innehållet i handlingarna.

Vi önskar att Sverige ligger i framkant vad gäller skapande av modernare tekniker för att söka sitt ursprung. Att upprätta en adoptionsspecifik DNA-bank kan då vara en bra idé. Där ska både adopterade och den biologiska familjen kunna lägga in sitt DNA för att på så sätt öka chansen att finna varandra.

- Inför ett bidrag, på samma sätt som adoptivfamiljer får adoptionsbidrag, till de omkostnader som uppkommer i samband med ursprungssökning t ex stöd och/eller för resa till ursprungslandet.
- Permanenta och vidareutveckla de två projekt som idag pågår i MFoF:s regi, kostnadsfritt samtalsstöd och kostnadsfritt individuellt stöd i samband med ursprungssökning.
- Inrätta adoptionsspecifika DNA-banker såväl i Sverige som i ursprungsländerna.
- Flytta hanteringen av ”kopia av adoptionshandlingar” till myndighet, t ex till Riksarkivet som kommer att uppfattas som en oberoende part och som har expertis för att göra sekretessprövningar. Använd dock vår kompetens för att stödja den adopterade att tolka och förstå innehållet i dokumentationen.
- Inför statsbidrag för den rötterverksamhet som Adoptionscentrum bedriver idag. Att ta del av rötterverksamheten är en rättighet för den adopterade och tjänsten bör finansieras statligt, oavsett om den adopterade väljer att vända sig till Adoptionscentrum eller MFoF.

Adoptivfamiljers rättigheter

För bästa möjliga förutsättningar krävs att adoptivföräldrarna är så bra förberedda som möjligt och att de får stöd före, under och efter adoptionen.

Adoptionscentrum har ända sedan starten arbetat för att adopterade och deras familjer ska få lika rättigheter som barn födda i Sverige. 1969 när vi startade, hade exempelvis adoptivföräldrar inte rätt till föräldrapenning. När den stora föräldraförsäkringsreformen genomfördes under 70-talet var Adoptionscentrum mycket aktiva för att ge adoptivfamiljerna samma rättigheter, anpassade efter de särskilda förhållanden som gäller vid en adoption. Det är vanligt att man vid reformer som omfattar barn och familjer räknar olika ersättningar och förmåner från och med barnets födelse – för adopterade barn är det viktigt att räkna från det datum familjen får barnet i sin vård. Då säkras man viktig tid för barnet att knyta an till sina nya föräldrar och att till exempel förbereda sig för skolstart och andra omvälvande förändringar. Välfärdssystemet ska omfatta adopterade barn och dess föräldrar på lika villkor som övriga familjebildningar.

På senare tid har det visat sig att nyhemkomna familjer haft problem i kontakterna med Skatteverket och Försäkringskassan. Problemen har handlat om att det har tagit lång tid innan barnet fått personnummer vilket fått till följd att familjen vare sig får föräldrapenning eller barnbidrag. Utan personnummer kan det också vara svårt att få tillgång till sjuk- och tandvård. De olika myndigheternas information är svåröverskådlig och knapphändig och tjänstemän på de olika myndigheterna har gjort olika tolkningar. Att brottas med myndigheter och vara orolig för sin ekonomi då föräldrapenning och barnbidrag uteblir, är olämpligt då familjen nyligen är hemkommen till Sverige och där den odelade uppmärksamheten istället ska läggas på den nya familjemedlemmen.

- Vid genomförande och utveckling av redan existerande familjereformer ska adopterade barn och deras familjer inkluderas. Begreppet ”när familjen får barnet i sin vård” ska skrivas in för att de adopterade barnen ska vara likställda med andra barn.
- Skatteverket och Försäkringskassan ska ha samstämmig och lättförståelig information om vad som förväntas av adoptivfamiljen vid hemkomst. Det adopterade barnet ska skyndsamt få personnummer.
- Ge adoptivfamiljer extra stöd från BVC och skolhälsovård oavsett barnets ålder vid hemkomst.
- Gör det lättare för adopterade barn som behöver få uppskjuten skolstart.
- Tillse att yrkesgrupper som möter adopterade och deras föräldrar i sin utbildning, får utbildningsinslag om internationell adoption.
- I takt med att adoptionsantalet sjunker ser vi ett behov av att centralisera utredningsförfarande för att få en jämnare kvalitet med mer likvärdiga och rättssäkra bedömningar av blivande adoptivföräldrars lämplighet där barnets bästa alltid ska vara i fokus.
- Föräldrautbildningen ska vara lättillgänglig och konstadsfri för familjerna.
- Inom Sverige bör resurscentra för adopterade och deras familjer skapas, centralt eller regionalt, vilket ger möjlighet till en samlad kompetens- och resursbank. Numera finns vana vid digitala möten vilket är en fördel när stödresurser samlas centralt eller regionalt.
- Fastställ adoptionsbidraget till två basbelopp vilket gör att bidraget på så vis följer

inflationen och den ekonomiska utvecklingen.

Barns rättigheter

Adoptionscentrum är också en biståndsorganisation med personell och ekonomisk åtskillnad från adoptionsverksamheten. Vårt biståndsprogram är inriktat på att stärka rättigheterna för barn som förlorat eller riskerar att förlora sin familjetillhörighet och sin identitet. Vi arbetar för alla barns rätt till en familj, utbildning, hälsa och skydd mot övergrepp. Vi vill att barn och unga själva ska ha en röst och möjlighet att påverka sin framtid. Majoriteten av våra insatser är förebyggande. Vi arbetar till exempel med att stärka familjer som lever i utsatthet för att förhindra separationer. Vi arbetar även med reproduktiv hälsa och ökad jämställdhet. När kvinnor får ökade möjligheter att påverka sina liv påverkas ofta även deras barns liv till det bättre. Klimat- och hållbarhet är viktiga framtidsfrågor för alla barn och är därför en del i vårt program.

Vi samarbetar med organisationer som kan agera som samhällsaktörer för att driva barnrättsfrågor. Genom vårt arbete med adoptioner har vi knutit ovärderliga kontakter och tillägnat oss kunskaper om levnadsvillkoren för barn utan föräldraomsorg i olika länder vilket vi har stor nytta av i vårt biståndsarbete. Vi bedriver ett aktivt påverkansarbete till exempel genom Nätverket för Barnkonventionen, men även genom ett samarbete med UNICEF, både i Sverige och i våra samarbetsländer.

Det är viktigt att det svenska biståndet genomförs med ett barnrättsperspektiv där barns bästa genomsyrar alla insatser.

- Samtliga svenska biståndsinsatser bör planeras med ett barnperspektiv där man ser till barnets bästa oavsett geografi och politik.
- Svenska biståndsinsatser bör syfta till att färre barn växer upp på institution – barn har rätt till familj. Barnhem är inte ett hem för barn.
- Svenska biståndsinsatser ska motverka barnhemsturism där institutioner för barn drivs med hjälp av externa medel.

Nej till rasism och främlingsfientlighet

Adoption som idé bygger på att barn har rätt till en familj, oavsett hudfärg och ursprung. Sedan 1960-talet har över 60 000 utlandsadopterade kommit till Sverige och fått en självklar plats i det svenska samhället.

Vi behöver bevara och utveckla ett Sverige där alla människor är lika mycket värda och där alla barn i Sverige, var de än är födda, kan växa upp i trygghet.